

Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler kommuner med store buffere å bruke av pengene.

Kommunal Rapport 27.11.2023

Det kommer fram i en fersk [rapport fra TBU](#).

– Kommuner med store disposisjonsfond bør vurdere om fondene er større enn nødvendig, og om det er rom for å redusere gjelden og/eller øke egenfinansieringen av investeringer ved å bygge ned disposisjonsfondene, skriver TBU i rapporten.

Utvalget peker på at kommunenes buffere nå har økt til historisk høye nivåer. [Ved utgangen av 2022 var disposisjonsfondene til kommuner og fylkeskommuner på 99 milliarder kroner.](#) Dette forklares med gjentatte år med høy merskattevekst og gode driftsresultater.

– For kommunesektoren samlet er trolig disposisjonsfondene nå større enn det som er nødvendig for å skjerme tjenestetilbudet fra midlertidige negative sjokk, skriver TBU.

Må håndtere sjokk

TBU har samtidig vurdert om det skal anbefale et tallfestet nivå for disposisjonsfond, slik utvalget gjør med netto driftsresultat.

Utvalget har imidlertid kommet fram til at det ikke vil anbefale et tallfestet nivå for disposisjonsfond, blant annet fordi det anbefalte nivået vil måtte variere over tid og mellom kommuner.

TBU kommer likevel med en klar anbefaling om hvor store kommunenes buffere bør være.

– Disposisjonsfondet bør være stort nok til at kommunen er i stand til å håndtere midlertidige negative sjokk med en varighet på opptil 2–3 år, og at fondene tæres på i møte med slike sjokk, står det i rapporten.

Kan bruke av sparegrisen

Selv om størrelsen på disposisjonsfondene varierer mellom kommuner, peker utvalget på at et flertall av kommunene har store fond og få har akkumulert merforbruk.

– Mange kommuner står dermed godt rustet for å håndtere usikkerhet og kan tære på de oppsparte midlene ved uforutsette negative hendelser. Disposisjonsfondene gir også rom for å redusere gjeldsopptak eller foreta investeringer, og gir således mange kommuner større økonomisk handlefrihet enn det som følger av veksten i frie inntekter i årene fremover, skriver TBU i rapporten.

I 2022 hadde 50 kommuner (14 prosent) disposisjonsfond som er under 5 prosent av driftsinntektene. 76 prosent av kommunene hadde et disposisjonsfond på over 8 prosent av driftsinntektene 2022. De minste kommunene hadde de største disposisjonsfondene, tilsvarende rundt 25,6 prosent av de årlige driftsinntektene, ifølge rapporten.

Tegn til stabilisering

Når det gjelder netto driftsresultat for kommunesektoren, forventer TBU at denne blir rundt 1 prosent av inntektene i 2023. Utvalget baserer dette på informasjon som KS har innhentet fra et utvalg kommuner og fylkeskommuner i løpet av høsten.

– De fleste kommuner og fylkeskommuner har imidlertid tilstrekkelige disposisjonsfond til å kunne dekke eventuelle negative netto driftsresultater, skriver TBU.

Gjeldsgraden i kommunesektoren har vært økende, men ifølge TBU er det nå tegn til stabilisering. Et høyt gjeldsnivå gjør at kommunesektorens økonomi blir mer sårbar for renteøkninger og lavere inntektsvekst.

Norges Bank har de siste to årene økt styringsrenten fra null til 4,25 prosent. Det ligger også an til at styringsrenten settes ytterligere opp i desember. Dette vil imidlertid ikke påvirke kommunesektoren i like stor grad, ifølge TBU.

– Hvis rentenivået kommunesektoren står overfor hadde økt i takt med styringsrenten, ville netto renteutgifter på tre år kunne øke med 12 milliarder kroner eller tilsvarende 2,4 prosent av frie inntekter. Tidsforsinkelser og fastrentelån bidrar til at økningen trolig blir klart mindre enn det, skriver TBU.

Effektivisering og innovasjon

TBU benytter også anledningen til å gjenta behovet for effektivisering og innovasjon i kommunal og fylkeskommunal tjenesteproduksjon. TBU mener dette vil bidra til en bedre utvikling i tjenestetilbudet enn det som følger av inntektsveksten.

Utvalget minner om at handlingsrommet i finanspolitikken vil bli redusert i årene fremover, og peker på at:

- inntektene på statsbudsjettet vil vokse saktere som følge av at veksten i arbeidsstyrken flater ut og at veksten i Statens pensjonsfond utland vil avta etter hvert som petroleumsinntektene går ned.
- utgiftene vokser raskere som følge av flere eldre.
- krigen i Ukraina har medført bred politisk enighet om at sikkerhet og forsvar bør prioriteres høyere enn tidligere.

Også staten får en påminnelse om å gjøre sitt for å styrke den lokale handlefriheten, ved «å fjerne uhensiktsmessige reguleringer av ressursbruken i kommuner og fylkeskommuner og unngå å innføre nye.